

TYÖNEUVOSTO
Mikonkatu 4, PL 32
00023 Valtioneuvosto
puh. 09-645 593

LAUSUNTO

Nro 1428-08

17.1.2008

11/2007

Lausunnonpyytäjä: Uudenmaan työsuojelupiirin työsuojelutoimisto
Asia: Työaikalain (605/1996) soveltaminen X:n työhön
Vireille: 28.5.2007

Lausuntopyyntö

Uudenmaan työsuojelupiirin työsuojelutoimisto on pyytänyt työneuvostolta lausuntoa siitä, onko X:n työhön taksinkuljettajana tullut soveltaa työaikalakia (605/1996).

X on toiminut A Oy:n taksinkuljettajana suullisen toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen perusteella 2.5.2006-1.1.2007. A Oy:lla on taksiluvan perusteella oikeus harjoittaa taksiliikennettä ja se on Helsingin Taksi-Data Oy:n (HTD) osakas. Ajotilauksia voidaan ottaa vastaan HTD:lta vain myönnetyn taksiluvan perusteella. A Oy:n liikenteestä vastaa Y.

X:llä on B-niminen rekisteröity yritys. Sopimuksen mukaan tämä yritys hoiti ennalta sovitut ajovuorot, ja X ajoi ne. Liikenteen harjoittamisen oikeutta ei A Oy ollut siirtänyt B:lle. A Oy oli etsinyt kuljettajaa. X oli ottanut yhteyttä ja tarjonnut kuljettajapalveluita A Oy:lle X:n yrityksen B:n kautta.

X:n ajovuorojen määrä oli hänen itsensä mukaan 12 kuukaudessa ja Y:n mukaan noin 15 kuukaudessa. Ajovuoron pituus oli kymmenen tuntia, ja kuljettaja huolehti sen aikaisista lakisääteisistä tauoista.

Käytännössä Y johti, päätti ja vastasi taksiluvan mukaisesta liikenteestä ja huolehti siitä, että ajot hoidetaan viranomaisten määrittelemien ajovuorojen mukaan. Kuljettaja käytti omaa harkintaansa ajotehtäviä suorittaessaan. Päivittäisen auton puhdistuksen hoiti kuljettaja. Y hoiti auton muut isommat huollot, ellei erikseen toisin sovittu. Ajotuotot tuloutettiin A Oy:lle ajovuoron päätyttyä. A Oy oli maksanut X:lle sopimuksen mukaisen kokonaiskorvauksen sekä lisäksi 22 %:n suuruisen arvonlisävero-osuuden. A Oy ei ollut korvannut erikseen lomaa tai maksanut muita korvauksia X:lle. X oli ollut itsenäisenä yrittäjänä vastuussa lakisääteisistä maksuista, jotka kohdistuivat hänen yhtiönsä kautta tekemään työhön.

Uudenmaan verovirastosta saatujen tietojen mukaan X on ollut liiketoiminnasta arvonlisäverovelvollinen 1.9.2005. Ennakkoperintärekisterissä hän on ollut 27.1.2004 - 6.10.2004 ja 21.12.2004 - 3.8.2007.

Perustelut

Asiassa on kysymys työaikalain (605/1996) soveltamisesta taksinkuljetustyötä A Oy:lle tehneen X:n työhön eli siitä, voidaanko X:n katsoa olleen työaikalaisissa tarkoitetussa työsuhteessa A Oy:öön vai ei.

Työaikalaisissa tarkoitetun työsuhteen olemassaolo ratkaistaan työsopimuslain (55/2001) 1 §:n 1 momentissa säädetyn työsuhteen tunnusmerkistön täyttymisen perusteella. Tunnusmerkistön mukaan työsuhteen olemassaolo edellyttää työn tekemistä työnantajalle sopimuksen perusteella henkilökohtaisesti, vastiketta vastaan, työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. Työlainsäädännössä ei ole itsenäisen yrittäjyyden tai itsenäisen ammatinharjoittajan määritelmää tai tunnusmerkistöä. Oikeuskäytännössä ja -kirjallisuudessa on esitetty joukko aineellisia ja muodollisia itsenäisen yrittäjyyden tunnusmerkkejä. Aineelliset tunnusmerkit ovat ratkaisevassa asemassa, ja niitä ovat muun ohessa toiminnan yleisyys ja julkisuus. Muodollisista tunnusmerkeistä voidaan mainita muun muassa ennakkoperintärekisteri- ja kaupparekisterimerkintä. Rajanveto työsuhteen ja itsenäisen yrittäjyyden välillä tehdään viime kädessä oikeussuhteessa esille tulleiden tosiasioiden kokonaisarviointilla.

Asiassa esitetty ja saatu selvitys on niukka. Tarkasteltaessa työsuhteen tunnusmerkkejä yksittäin voidaan todeta, että X oli tehnyt toiminimensä B:n nimissä tehdyn sopimuksen perusteella työtä A Oy:lle, ja työstä on myös maksettu vastiketta. Työ oli kuljetustyötä ja luonteeltaan suorittavaa. Asiassa ei ole esitetty selvitystä siitä, miten X:n työtä johdettiin ja valvottiin. Työn hoitamista varten hänen tuli kuitenkin saada A Oy:ltä tietoonsa ne ajovuorot, jolloin työtä piti tehdä, ja myös ajovuoron pituus. Työn johto ja valvonta tällaisessa työssä on hyvin samantyyppistä riippumatta siitä, tehdäänkö työtä työsuhteessa vai itsenäisenä yrittäjänä. Toisaalta X:n työtä voidaan pitää epäitsenäisenä, sillä työvuorot olivat A Oy:n ennalta määräämät ja samoin myös ajovuoron pituus. Työstä on maksettu kokonaiskorvaus ja sen lisäksi arvonlisäveron osuus. Verottajalta saatujen tietojen mukaan X:n verotettava ansiotulo verovuonna 2006 valtionverotuksessa oli 24 113 euroa, ja 11 450,11 euroa verovuonna 2005. X teki 10 tunnin pituisia ajovuoroja 12 - 15 kuukaudessa noin kahdeksan kuukauden ajan. Ajovuorojen määrä ja pituus sekä verotustiedot viittaavat siihen, että X:n tulot ovat olleet tavanomaisen palkkatyötulon tasoisia. Verotustietojen perusteella vaikuttaa myös siltä, ettei X:llä ole voinut olla sanottavasti muita toimeksiantajia kuin A Oy. Edellä esitetyn perusteella olo-

suhteet viittaavat työsuhdetyöhön. Toisaalta asiassa on tullut esille myös seikkoja, jotka eivät ole tunnusomaisia työsuhhteessa.

Asiassa saadun selvityksen mukaan työtä koskeva sopimus on solmittu B:n ja A Oy:n välillä. Korvauksen A Oy on maksanut B:lle. X on ollut merkittynä ennakkoperintärekisteriin 27.1 - 6.10.2004 ja 21.12.2004 - 3.8.2007. Tästä ajasta X teki töitä A Oy:lle 2.5.2006 - 1.1.2007. X vastasi itse työhönsä liittyvistä lakisääteisistä maksuista. X työskenteli toiminimensä B:n kautta, ja tämä muodollisena tunnusmerkkinä muiden mainittujen asioiden ohella voisi puhua itsenäisen yrittäjyyden puolesta. Työstä maksettiin palkkio ja sen lisäksi arvonlisäveron osuus – myös tällainen laskutus- ja maksutapa viittaa yrittäjyyteen. Itsenäistä yrittäjyyttä ei kuitenkaan ratkaista pelkästään muodollisten seikkojen perusteella, vaan keskeistä on se, onko X:n/B:n toiminta ollut muun ohessa yleistä ja julkista. Saadussa selvityksessä mikään ei kuitenkaan viittaa tällaisiin yrittäjätöiden aineellisiin tunnusmerkkeihin. Työstä maksetun korvauksen taso ei viittaa erityisesti yrittäjätöihin. Mitään yrittäjäriskiä ei myöskään tule esille, eikä sitä, että X olisi voinut työssä jotenkin vaikuttaa voiton saamiseen. X:n saama tulo oli riippuvainen yksinomaan hänen saamiensa ajovuorojen määrästä ja niiden aikana tulleista ajotilauksista.

A Oy kertoo ostaneensa X:ltä kuljetuspalvelun. X ja A Oy:n toimitusjohtaja Y ovat molemmat ilmoittaneet, että heidän käsityksensä mukaan X toimi itsenäisenä yrittäjänä työskennellessään A Oy:lle. Työlainsäädännön pakkosoveltuvuuden periaatteesta johtuen osapuolten omat käsitykset oikeussuhteen laadusta eivät kuitenkaan ole ratkaisevassa asemassa oikeussuhteen luonteen arvostelussa, vaan ratkaisu tulee tehdä tosiasiallisia työskentelyolosuhteita tarkastelemalla. Osapuolten käsityksillä ja sopimuksen tarkoituksella, joka ilmenee myös tosiasiallisesti työtä suoritettaessa, on kuitenkin merkitystä kokonaisarvioinnissa, erityisesti jos käsitykset ovat yhteneväiset. Työneuvosto on aiemmassa käytännössään kiinnittänyt arvioinnissa huomiota osapuolten omiin käsityksiin ja niiden vaikutukseen (mm. TN 1293-93 ja TN 1411-06). Myös osa käytännön olosuhteista A Oy:n ja X:n välillä esitetystä selvityksestä tukee osapuolten omaa käsitystä oikeussuhteen laadusta eli sitä, että kysymys ei olisi työsuhhteesta.

Toisaalta X:n työ oli luonteeltaan suorittavaa työtä, joka perustui tehtyihin ajotilauksiin. On selvää, että kuljettaja – on hän sitten työsuhhteessa tai itsenäinen yrittäjä – suorittaa varsinaisen työtehtävän samalla tavalla. Työ on luonteeltaan sellaista, että sen alkaminen ja päättäminen voidaan etukäteen määrätä, ja osittain työajasta määräämiseen vaikuttaa jo lainsäädäntö (ajoajat). Työ ei ollut kuitenkaan luonteeltaan sentyyppistä asiantuntijatyötä tai vastaavaa, joka itsenäisenä helpommin voitaisiin

katsoa muuksi kuin työsuhteiseksi. Työ perustui ennakolta määrättyihin ajovuoroihin. X teki työtä A Oy:n autolla – eli arvokas työväline oli työn teettäjän omaisuutta.

Asiassa käytettävissä olevan selvityksen perusteella työneuvosto katsoo, että kysymys on ollut työsuhteessa tehdystä työstä, ja siihen on tullut soveltaa työaikalakia. Jos asiassa kuitenkin esitetään selvitys edellä käsitellyistä X:n/B:n yrittäjätoiminnan aineellisista tunnusmerkeistä, voidaan työtä pitää myös itsenäisenä yrittäjänä tehtynä eikä työaikalaki siinä tapauksessa tule sovellettavaksi.

Sovelletut oikeusohjeet

Työaikalain (605/1996) 1 §:n 1 momentti.

Lausunto on yksimielinen ja perustuu puheenjohtaja Saloheimon, jäsenten Kangasperko, Äimälä, Virtanen, Vartiainen-Hynönen, Aaltonen sekä varajäsenten Posio, Heikkerö ja Sipiläinen mielipiteeseen.